

1. Millainen oikeusturva minulla on, jos joudun yritystoimintaan liittyvän ihmisoikeusloukkauksen uhriksi maassanne? Voinko saada korvausta?**a. Yksityisoikeus**

Jokainen, joka katsoo saksalaisen yrityksen toimien loukannut oikeuksiaan, voi nostaa kanteen kyseistä yritystä vastaan saksalaisissa siviilituomioistuimissa. Toimivalta on periaatteessa sillä tuomioistuimella, jonka tuomiopiirissä vastaajana olevan yrityksen kotipaikka on. Yrityksen kotipaikka on sen sääntömääräinen kotipaikka, pääkonttorin sijaintipaikka tai päätoimipaikka. Saksalaisten tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta on seurausta tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12 päivänä joulukuuta 2012 annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EU) N:o 1215/2012 (ns. Bryssel I a-asetus). [Lisätietoja](#) asetuksesta.

Jos vastaajana oleva yritys ei ole sijoittautunut Euroopan unioniin eikä tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 30 päivänä lokakuuta 2007 tehdyn Luganon yleissopimuksen sopimusvaltioon, saksalaisen tuomioistuimen kansainvälinen toimivalta voi perustua Saksan siviiliprosessioikeuteen, erityisesti siviiliprosessilakiin (*Zivilprozessordnung* (ZPO)). Esimerkiksi siviiliprosessilain 32 §:n mukaan asia voidaan panna vireille saksalaisessa tuomioistuimessa, jos ainakin osa lainvastaisesta teosta on tapahtunut Saksassa. Teon katsotaan tapahtuneen sekä siinä paikassa, jossa vahingon aiheuttaja on toiminut (*Handlungsort*), että siinä paikassa, jossa vahinkoa kärsineen suojeltua oikeudellista intressiä on loukattu (*Erfolgsort*).

Toimivaltaa sovelletaan tällä tavoin myös sellaisten EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten nostamiin kanteisiin, jotka eivät asu Euroopan unionissa. Kulloiseenkin vahingonkorvausvastuuta koskevaan vaateeseen sovellettava kansallinen oikeusjärjestys määritetään sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista 11 päivänä heinäkuuta 2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 864/2007 (Rooma II -asetus) nojalla. Asetuksen mukaan pääsääntöisesti sovelletaan sen maan lakia, jossa vahinko aiheutuu, riippumatta siitä, missä maassa vahingon aiheuttanut tapahtuma sattui tai tapahtuman välilliset seuraukset ilmenevät (Rooma II -asetuksen 4 artiklan 1 kohta). [Lisätietoja](#) sovellettavasta laista. Saksan siviiliprosessilainsäädännössä on välineitä, joilla useita kanteita voidaan yhdistää (esimerkiksi subjektiivinen kanteiden yhdistäminen, *Streitgenossenschaft*, ks. siviiliprosessilain 59 § ja sitä seuraavat pykälät). ZPO:n 59 §:n mukaan useampi henkilö voi nostaa kanteen yhdessä ja useaa henkilöä vastaan voidaan nostaa yhteinen kanne, jos ne muodostavat oikeusriidan kohteen osalta oikeusyhteisön tai jos niillä on samasta oikeudellisesta tai tosiasiallisesta syystä johtuva oikeus tai velvollisuus.

Saksassa otettiin vuonna 2018 käyttöön mahdollisuus nostaa mallikanne (*Musterfeststellungsklage*) tapauksissa, joissa yrityksen toimi on loukannut suuren kuluttajajoukon oikeuksia. Tietyt kuluttajansuojajärjestöt voivat tietyin edellytyksin nostaa mallikanteen, jotta kuluttajien vaatimusten perustana olevat keskeiset tosiseikat ja oikeudelliset seikat saadaan ratkaistua tuomioistuimessa. Mallikanteen nostamisen myötä kuluttajien yksittäisten vaatimusten vanhentumisaika keskeytyy, jos ne on ilmoitettu kannerekisteriin (näin ollen kuluttajat voivat odottaa mallikannemenettelyn lopputulosta ilman vaaraa oikeuksiensa menettämisestä). Kuluttajien vaatimusten ilmoittaminen kannerekisteriin on maksutonta. Mallikanteesta annettu vahvistustuomio (joka koskee keskeisiä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja) sitoo sekä yritystä että ilmoittautuneita kuluttajia. Kuluttajien kannalta edullisen vahvistustuomion jälkeen yritys on todennäköisesti valmis maksamaan vahingonkorvausta vapaaehtoisesti. Jos yritys ei suorita korvausta vapaaehtoisesti, ilmoittautunut kuluttaja voi panna vahvistustuomion perusteella vaatimuksensa vireille tuomioistuimessa tai tuomioistuimen ulkopuolella.

b. Hallinnollisia rikkomuksia koskeva oikeus

Yrityksille voidaan määrätä hallinnollisia rikkomuksia koskevan lain (*Gesetz über Ordnungswidrigkeiten*) nojalla jopa 10 miljoonan euron sakko esimerkiksi, jos yrityksen johtohenkilö syyllistyy rikokseen. Tämä koskee myös yrityksen ihmisoikeusrikkomuksia. Vielä suurempi sakko voidaan määrätä, jos sakko kattaa myös yrityksen rikoksesta saaman taloudellisen edun.

Saksassa meneillään olevan 19. vaalikauden hallitusohjelmassa kaavailaan uutta säännöstä, joka koskee oikeutta määrätä seuraamuksia yrityksille. Sen täytäntöönpano on valmisteilla.

2. Onko erikseen vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin sovellettavia sääntöjä? Sovelletaanko näitä sääntöjä ympäristörikoksiin vai vakavaan työvoiman hyväksikäyttöön?

Sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevassa Saksan lainsäädännössä ei ole erityisiä säännöksiä vakavista ihmisoikeusloukkauksista. Jos vakava ihmisoikeusloukkaus on johtanut yksilön oikeudellisen intressin loukkaamiseen, voidaan kuitenkin soveltaa sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevaa yleistä lainsäädäntöä. Esimerkiksi siviililain (*Bürgerliches Gesetzbuch*) 823 §:n 1 momentin mukaan henkilö, joka tahallaan tai tuottamuksesta loukkaa laittomasti toisen henkeä, fyysistä koskemattomuutta, terveyttä, vapautta, omaisuutta tai muuta oikeutta, on velvollinen maksamaan korvausta. Jos henkeä, fyysistä koskemattomuutta, terveyttä, vapautta, omaisuutta tai muita oikeuksia loukataan, vastuu kuuluu sekä sille, joka välittömästi aiheuttaa loukkauksen, että myös sille, joka ei ole vaaranlähteen luodessaan toteuttanut tarpeellisia ja kohtuullisia toimenpiteitä estääkseen kolmansille osapuolille aiheutuvan vahingon (yleisön turvallisuuden takaamista koskeva velvoite, *Verkehrssicherungspflicht*).

Lisäksi yksityisen ympäristövastuuoikeuden alalla säädetään yksilön oikeudellisen intressin loukkaamiseen liittyvistä objektiivisen korvausvastuun kriteereistä, esimerkiksi ympäristövastuulain (*Umwelthaftungsgesetz*) 1 § ja sitä seuraavat pykälät, ydinvoimalain (*Atomgesetz*) 25 § ja sitä seuraavat pykälät, geeniteknikkalain (*Gentechnikgesetz*) 32 § ja sitä seuraavat pykälät sekä vesitalouslain (*Wasserhaushaltsgesetz*) 89 §.

Rikosoikeudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna yleinen rikostunnusmerkistö kattaa myös vakavat ihmisoikeusloukkaukset. Esimerkkinä voidaan mainita, että rikoslain (*Strafgesetzbuch*) 233 §:ssä kriminalisoidaan työvoiman hyväksikäytön vakavat muodot (ihmiskauppa työvoiman hyväksikäyttötarkoituksessa). Rikoslainsäädännöllä suojellaan myös ympäristöä, jotta voidaan säilyttää ihmisarvoiset elinolot erityisesti tuleville sukupolville. Saksan rikoslain keskeisiin säännöksiin kuuluu veden, ilman ja maaperän kattava suojele olennaisina ympäristön osa-alueina (324 § ja sitä seuraavat pykälät). Tätä perussuojaa täydennetään monenlaisilla sekundaarisen rikosoikeuden säännöksillä, ja samalla suojellaan kasvistoa ja eläimistöä. Samalla otetaan huomioon EU:n lainsäädännön laajat vaatimukset, jotta ympäristönsuojelu voidaan toteuttaa valtioiden rajat ylittävänä tehtävänä.

3. Olen joutunut monikansallisen eurooppalaisen yrityksen toiminnasta johtuvan ihmisoikeusloukkauksen uhriksi EU:n ulkopuolella. Onko minulla oikeus viedä asia maanne tuomioistuinten käsiteltäväksi, jos en ole EU:n kansalainen tai en asu EU:ssa? Millä edellytyksillä voin väittää, että oikeuksiani on loukattu? Mistä saan lisätietoa?

Jokainen, joka katsoo saksalaisen yrityksen toimien loukanneen oikeuksiaan, voi nostaa kanteen kyseistä yritystä vastaan saksalaisissa siviilituomioistuimissa. Toimivalta on periaatteessa sillä tuomioistuimella, jonka tuomiopiirissä vastaajana olevan yrityksen kotipaikka on. Yrityksen kotipaikka on sen sääntömääräinen kotipaikka, pääkonttorin sijaintipaikka tai päätoimipaikka. Saksalaisten tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta on seurausta tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12 päivänä joulukuuta 2012 annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EU) N:o 1215/2012 (ns. Bryssel I a-asetus). [Lisätietoja](#) asetuksesta.

Jos vastaajana oleva yritys ei ole sijoittautunut Euroopan unioniin eikä tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 30 päivänä lokakuuta 2007 tehdyn Luganon yleissopimuksen sopimusvaltioon, saksalaisen tuomioistuimen kansainvälinen toimivalta voi perustua Saksan siviiliproessioikeuteen, erityisesti siviiliproessilakiin (*Zivilprozessordnung* (ZPO)). Esimerkiksi siviiliproessilain 32 §:n mukaan asia voidaan panna vireille saksalaisessa tuomioistuimessa, jos ainakin osa lainvastaisesta teosta on tapahtunut Saksassa. Teon katsotaan tapahtuneen sekä siinä paikassa, jossa vahingon aiheuttaja on toiminut (*Handlungsort*), että siinä paikassa, jossa vahinkoa kärsineen suojeltua oikeudellista intressiä on loukattu (*Erfolgort*).

Toimivaltaa sovelletaan tällä tavoin myös sellaisten EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten nostamiin kanteisiin, jotka eivät asu Euroopan unionissa. Kulloiseenkin vahingonkorvausvastuuta koskevaan vaateeseen sovellettava kansallinen oikeusjärjestys määritetään sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista 11 päivänä heinäkuuta 2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 864/2007 (Rooma II -asetus) nojalla. Asetuksen mukaan pääsääntöisesti sovelletaan sen maan lakia, jossa vahinko aiheutuu, riippumatta siitä, missä maassa vahingon aiheuttanut tapahtuma sattui tai tapahtuman välilliset seuraukset ilmenevät (Rooma II -asetuksen 4 artiklan 1 kohta). [Lisätietoja](#) sovellettavasta laista. Muita [lisätietoja](#).

4. Jos ihmisoikeusloukkaus johtuu monikansallisen eurooppalaisen yrityksen toiminnasta EU:n ulkopuolella, voivatko oikeusasiamieslaitos, tasa-arvoelimet tai kansalliset ihmisoikeusjärjestöt auttaa uhria? Voivatko ne tutkia asiaani, jos en ole EU:n kansalainen tai en asu EU:ssa? Onko maassanne muita julkisia tahoja (esim. työ- tai ympäristönsuojeluviranomaisia), jotka voivat tutkia asiaani? Mistä löydän tietoa oikeuksistani?

Tuomioistuinten ulkopuolisena valituksia käsittelevänä elimenä toimii Saksassa OECD:n toimintaohjeita monikansallisille yrityksille käsittelevä kansallinen yhteyspiste. Sen toimipaikka on liittovaltion talous- ja energiaministeriön yhteydessä, ja sen tehtävänä on edistää tietoisuutta OECD:n toimintaohjeista ja niiden tehokasta soveltamista. Jokaisella, joka pystyy toimittamaan uskottavat todisteet oikeutetusta intressistä, on mahdollisuus tehdä kansalliseen yhteyspisteeseen valitus, joka koskee monikansallisen yrityksen väitettyä OECD:n toimintaohjeiden rikkomista. Yhteyspiste tutkii saamansa valitukset ja, jos ne hyväksytään, tukee menettelyn osapuolia sovittelumenettelyn välityksellä, jotta riitakysymyksistä päästäisiin yhteisymmärrykseen. Yhteyspiste vastaa muun muassa valituksista, jotka koskevat ihmisoikeuksien riittämätöntä kunnioittamista ja riittämätöntä huomioon ottamista OECD:n toimintaohjeissa määritellyn elinkeinonharjoittajan huolellisuusvelvoitteen noudattamisen yhteydessä. OECD:n vuoden 2011 suuntaviivojen tarkistettu versio, joka sisältää täsmällisiä suosituksia ihmisoikeuksien kunnioittamisesta yritysten toiminnassa, perustuu nimenomaisesti yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskeviin YK:n ohjaaviin periaatteisiin.

Kansallinen yhteyspiste koordinoi toimintansa ja päätöksensä OECD:n toimintaohjeita käsittelevän ministeriöiden välisen komitean kanssa. Tässä komiteassa on edustettuna seitsemän muuta liittovaltion ministeriötä. Toinen keskustelufoorumi on OECD:n toimintaohjeita käsittelevä työryhmä. Siihen kuuluu edustajia kaikista OECD:n toimintaohjeita käsittelevässä ministeriöiden välisessä komiteassa mukana olevista ministeriöistä, minkä lisäksi siihen kuuluu myös liike-elämän järjestöjen, ammattiliittojen ja kansalaisjärjestöjen edustajia.

Lisätietoja kansallisessa yhteyspisteessä käsiteltävistä valitusmenettelyistä (myös tiedot vastaanotetuista valituksista ja niiden käsittelystä) on saatavilla Saksan kansallisen yhteyspisteen [verkkosivustolla](#).

5. Onko maanne velvoittanut monikansalliset eurooppalaiset yritykset ottamaan käyttöön valitusmekanismeja tai sovittelupalveluja niiden toiminnasta johtuvien ihmisoikeusloukkausten käsittelyä varten? Sovelletaanko näitä velvoitteita myös EU:n ulkopuolella tapahtuneisiin ihmisoikeusloukkauksiin? Kuka vastaa näiden toimintojen valvonnasta maassanne? Onko saatavilla julkisia raportteja järjestelmän toiminnasta?

Saksan liittohallitus on laatinut yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevan kansallisen toimintasuunnitelman vuosiksi 2016–2020. Toimintasuunnitelmassa edellytetään, että kaikki yritykset sisällyttävät ihmisoikeuksia koskevan huolellisuusvelvollisuuden prosessit asianmukaisesti osaksi liiketoimintaansa sekä Saksassa että koko maailmassa eli myös EU:n ulkopuolella. Tämä edellytys ei ole lakisääteinen velvoite. Kansallisessa toimintasuunnitelmassa ihmisoikeuksia koskeva huolellisuusvelvollisuus määritellään viiden keskeisen osatekijän perusteella. Niihin kuuluvat mm. yritysten perustamat valitusmekanismit.

Kansallisessa toimintasuunnitelmassa korostetaan, että valtiosta riippumattomilla valitusmekanismeilla voi olla tärkeä rooli, ja kannustetaan yrityksiä osallistumaan tällaisiin mekanismeihin tai perustamaan niitä. Toimintasuunnitelmassa asetetaan joitakin vaatimuksia valtiosta riippumattomien valitusmekanismien perustamiselle ja toiminnalle. Muun muassa valitusmekanismien rakenne olisi mukautettava kulloisenkin kohderyhmän tarpeisiin. Uusia mekanismeja perustettaessa ja olemassa olevia mekanismeja käytettäessä olisi huolehdittava siitä, että niillä taataan oikeudenmukainen, tasapainoinen, ennakoitava ja kaikkien mahdollisten kohderyhmien saatavilla oleva menettely. Menettelyn olisi oltava osapuolten kannalta mahdollisimman läpinäkyvä ja kansainvälisten ihmisoikeusnormien mukainen. Eräät saksalaiset yritykset ovat jo perustaneetkin yrityksen sisäisiä tai alakohtaisia valitusmekanismeja, joiden avulla niiden työntekijöiden ja ulkopuolisten henkilöiden on mahdollista valittaa ihmisoikeusloukkauksista.

Liittohallitus tarkistaa ihmisoikeuksia koskevan huolellisuusvelvollisuuden täytäntöönpanotilanteen yrityksissä tekemällä vuosina 2018–2020 joka vuosi tieteellisiin normeihin perustuvan selvityksen. Selvityksen avulla saadaan empirisiä tuloksia siitä, ovatko yli 500 työntekijän yritykset perustaneet valitusmekanismeja ja täyttävätkö ne tehtävänsä. Kansallisen toimintasuunnitelman seurannan tulokset ovat tärkeitä myös liittohallituksen keskustellessa nykyisen kansallisen toimintasuunnitelman jatkotoimista. Jos kansallisen toimintasuunnitelman seurannassa käy ilmi, että edellä mainituista yrityksistä alle 50 prosenttia noudattaa toimintasuunnitelman mukaista yrityksen huolellisuusvelvollisuutta, liittohallitus tarkastelee toimintasuunnitelman mukaan jatkotoimia, joihin voi kuulua myös lainsäädäntötoimia. Myös nykyisen liittohallituksen hallitusohjelmassa todetaan, että toimintasuunnitelman kattavasta ja tehokkaasta uudelleentarkastelusta riippuen liittohallitus antaa tarvittaessa lainsäädäntöä ja ryhtyy kannattamaan EU:n laajuista sääntelyä.

Tehokkaiden valitusmekanismien takaaminen globaaleissa arvo- ja toimitusketjuissa on tärkeää esimerkiksi kestävien tekstiilien kumppanuusverkostossa (*Bündnis für nachhaltige Textilien*) mukana oleville toimijoille. Sen valitusmekanismeja käsittelevässä asiantuntijaryhmässä vaihdetaan tietoja ja käytännön esimerkkejä jäsenten kesken. Lisäksi kumppanuusverkosto on käynnistänyt strategisen yhteistyön *Fair Wear Foundation* -järjestön kanssa, joka tekee työtä valitusmekanismien parissa seitsemässä tekstiilejä tuottavassa maassa.

Saksan harjoittaman kehitys yhteistyön välityksellä tuetaan parhaillaan hankkeita, joilla parannetaan tekstiilialan työoloja Bangladeshissa, Myanmarissa ja Pakistanissa. Hankkeisiin kuuluu myös tehokkaita valitusmekanismeja koskevien strategioiden laatiminen ja täytäntöönpano.

Lisäksi Saksan kehitys yhteistyötä tekevät valtiolliset organisaatiot ovat ottaneet liittovaltion kehitys yhteistyöministeriön ihmisoikeuspolitiikan yhteydessä käyttöön valitusmekanismeja. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH (liittovaltion yhtiö) ja KfW Entwicklungsbank (kehityspankki ja julkisoikeudellinen laitos) ovat jo vuodesta 2013 lähtien perustaneet ihmisoikeuskysymyksiin liittyviä valitusmekanismeja. Vuonna 2017 tätä mallia seurasivat liittovaltion ylempinä viranomaisina liittovaltion geotieteiden ja raaka-aineden virasto (Bundesanstalt für Geowissenschaften und Rohstoffe, BGR) ja liittovaltion fyysikaalis-tekniinen virasto (Physikalisch-Technische Bundesanstalt, PTB).

Valitusmekanismit ovat yleisesti käytettävissä, ja niissä käsitellään myös Euroopan unionin ulkopuoliseen toimintaan liittyviä valituksia. GIZ, KfW, BGF ja PTB toimittavat saatuja valituksia koskevat tiedot ministeriölle sen pyynnöstä.

Myös KfW:n tytäryhtiö Deutsche Investitions- und Entwicklungsgesellschaft mbH (DEG) on ottanut vuonna 2014 käyttöön oman valitusmekanisminsa. Saksassa on käytettävissä seuraavat tuomioistuinten ulkopuoliset riitojenratkaisumenettelyt (OECD:n toimintaohjeita monikansallisille yrityksille käsittelevän kansallisen yhteyspisteen menettelyjen osalta ks. vastaus kysymykseen 4):

Sovittelumenettelyssä mukaan otetaan kolmansia osapuolia ainoastaan riidan sovitteluksi; niillä ei ole päätösvaltaa. Sovittelu on helposti saatavilla oleva riidanratkaisumenetelmä, eikä se ole lähtökohtaisesti kytköksissä tiettyyn alaan. Sitä voidaan näin ollen hyödyntää kaikilla aloilla, joilla voi ilmetä konflikteja. Saksa tarjoaa mahdollisuuden myös sellaiseen riidanratkaisuun, jossa kolmas osapuoli toimittaa osapuolille (ei-sitovan) ehdotuksen ratkaisuksi. Kuluttajasopimuksiin voidaan soveltaa erityistä riidanratkaisumenettelyä, josta säädetään kuluttaja-asioita koskevasta vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta annetussa laissa (*Gesetz über die alternative Streitbeilegung in Verbrauchersachen*, VSBG). Tässä laissa kuluttajille tarjotaan helppokäyttöinen ja maksuton riidanratkaisumenetelmä. Lisäksi siinä tarjotaan yritysten käyttöön mekanismi kuluttajavaliitusten käsittelyyn tavalla, joka parantaa niiden yrityskuvaa ja auttaa välttämään oikeusriitoja.

Asia voidaan saattaa myös (tuomioistuimen ulkopuolisen) välimieselimen käsiteltäväksi, jos osapuolet niin sopivat.

[Lisätietoa](#) sovittelumahdollisuuksista.

6. Jos haen suojaa yritystoimintaan liittyvän ihmisoikeusloukkauksen vuoksi ja olen haavoittuvassa asemassa, onko minulla erityisiä oikeuksia? Voinko saada oikeusapua ja millä edellytyksillä? Mitä kuluja oikeusapu kattaa? Onko minulla oikeus saada oikeusapua samoin edellytyksin, jos en ole EU:n kansalainen tai en asu EU:ssa?

Saksan siviiliprosessilainsäädäntö sisältää erilaisia mekanismeja, joilla helpotetaan asian saattamista Saksan siviilituomioistuinten käsiteltäväksi. Kantaja voi esimerkiksi hakea oikeusapua, jos hän ei pysty maksamaan oikeudenkäyntikuluja (siviiliprosessilain 114 § ja sitä seuraavat pykälät). Henkilökohtaisten ja taloudellisten olosuhteiden sekä kanteen menestymismahdollisuuksien tarkastelun jälkeen oikeudenkäyntikulut ja kantajan asianajajan kulut voidaan tarpeen mukaan kattaa osittain tai kokonaan, paitsi jos oikeudenkäynti vaikuttaa haitantekotarkoituksessa aloitetulta. Myös ulkomaalaiset luonnolliset henkilöt voivat hakea oikeusapua Saksassa käytävää oikeudenkäyntiä varten. EU:hun sijoittautuneet oikeushenkilöt, esimerkiksi uhreja edustavat järjestöt, voivat saada oikeusapua Saksan siviiliprosessilaissa säädettyin edellytyksin.

Direktiivin 2002/8/EY tavoitteena on parantaa oikeussuojan saatavuutta rajat ylittävissä riita-asioissa, minkä vuoksi siinä vahvistetaan oikeusapuun kyseisissä riita-asioissa sovellettavat yhteiset vähimmäisvaatimukset.

Päivitetty viimeksi: 28/07/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.